

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ПІД ВПЛИВОМ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ НА ПРИКЛАДІ ЗОНИ ПРОВЕДЕННЯ АТО (період спостережень травень 2014 - сьогодення)

О.П. Нурдигін, студент 2 курсу,

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля,
кафедра здоров'я людини та фізичного виховання,
м. Северодонецьк

На самому початку воєнного конфлікту діти дошкільного та молодшого шкільного віку живуть звичним життям, зміни в поведінці відсутні. Винятком є ті діти, чиї близькі так чи інакше мають відношення до конфлікту. В поведінці таких дітей спостерігається неусвідомлюване (на мій погляд) копіювання поведінки родичів, яке полягає у відтворенні в усній формі їхніх ідей. В цей же час діти середнього та старшого шкільного віку можуть проявляти певні ознаки «політичної свідомості», які, тим не менш, також сильно залежать від позиції батьків та найближчого оточення. Серед цих дітей з'являються перші «інтернет-воїни», які на сторінках в соцмережах ведуть словесні баталії щодо подій, інформацію про які отримали через ЗМІ або від батьків. Загалом, на цьому етапі воєнний конфлікт не має вирішального впливу на особистість дитини.

Під час періоду відкритого збройного протистояння (на прикладі міста, яке отримало **мінімальні** пошкодження) відбуваються значні зміни в особистості дитини. Як і раніше, діти дошкільного та молодшого шкільного віку беруть приклад з дорослих. Не має значення, чи довелося дітям ховатися від бомбардувань у підвалах, чи вони взагалі в цей період були відсутні в місті. Їх поведінку визначають саме дорослі (батьки, найближчі родичі). Неусвідомлене копіювання поведінки дорослих дещо підсилюється, на мій погляд, через істеричну поведінку тих же дорослих. З'являється страх бути пораненим або вбитим, тим не менш, він також залежить від дорослих. В сім'ях спокійних та врівноважених діти спокійні, особливої психічної допомоги не потребують. З дітьми середнього та старшого шкільного віку все складніше. Як не дивно, і на них впливають саме настрої в сім'ї, тобто дорослі, які їх продукують. Самі діти стають більш «політично свідомими», але якщо діти середнього шкільного віку просто копіюють поведінку дорослих, то у старших з'являється певна своя думка. Загалом, у цей період військовий конфлікт уже має вплив на

особистість дітей, але дивлячись на його «м'яке» (ніхто не голодує, жертв серед людей небагато, головною проблемою є відсутність електрики та інтернету) протікання, виникають сильні сумніви, що діти отримують психологічні травми і потребуватимуть особливої допомоги. Звичайно є і винятки (діти, у яких загинули рідні) але вирішальний вплив на особистість дитини справляють саме дорослі, які формують відношення дітей до того, що відбувається. У цей період вирішальним фактором є саме їх правильна поведінка, і саме від них залежить, як цей період життя вплине на дітей.

Період інформаційної війни, за моїми спостереженнями, найнебезпечніший для дітей. Через приблизно півтора роки після того, як на моє місто впав останній снаряд багато чого змінилося в їх особистостях. Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, як і раніше, джерелом інформації про те, що відбувається навколо, є їхні батьки. ЗМІ, як правило, на них не впливають, але є джерелом образів для дітей. Копіювання поведінки дорослих значно підсилюється, але, тим не менш, воно (на мій погляд) несвідоме. Якщо завтра конфлікт закінчиться, то вони не потребуватимуть особливої допомоги. Проблемою для цих дітей буде тільки повернення на правильну шкільну програму, бо зараз їх вчать за іншими «стандартами». Щодо дітей середнього та старшого шкільного віку можу сказати одне: все погано. Вони під впливом неправильних ЗМІ, своїх несвідомих батьків та що найприкріше – тут додається ще одне джерело інформаційного впливу – школа. Вона тепер вчить не тільки наукам, а і виступає потужним засобом пропаганди у руках недругів. (звичайно є і винятки, і їх, на мій погляд, досить багато, але я не можу сказати точно, бо більшість людей зараз є конформістами з вимушених обставин). До того ж, діти старшого шкільного віку формують до подій критичне ставлення, і саме це криє у собі серйозну небезпеку. Вони зараз ніби відкритий зошит, у який можна написати все що завгодно, і цим активно користуються. Якщо так триватиме і далі, дітям буде нанесена значна шкода. Навіть якщо конфлікт закінчиться вже завтра, їм буде потрібна допомога. Не тільки психологічна, а й я б сказав «інформаційна». Буде дуже важко пояснити дітям все те, що відбулося, бо зараз вони отримують таку інформацію, їм у приклад ставлять таких людей, що краще про це не писати... Загалом, на мій погляд, даний період є вирішальним у формуванні особистості дитини. Якщо молодші діти після закінчення конфлікту реабілітуються швидко, то старшим, безсумнівно, буде потрібна допомога. Не через покалічене дитинство, а через інформаційну пропаганду.

На мій погляд, даний приклад непогано ілюструє вплив сучасної війни на психіку дітей. Не дивлячись не відмінності, у війнах ХХІ століття

використовуються схожі технології, тому вплив на різні групи населення у різних регіонах буде схожим.

Література відсутня, бо все вищенаписане є моїм власним спостереженням